

Açık Erişim, Kurumsal Arşivler ve MedOANet Projesi

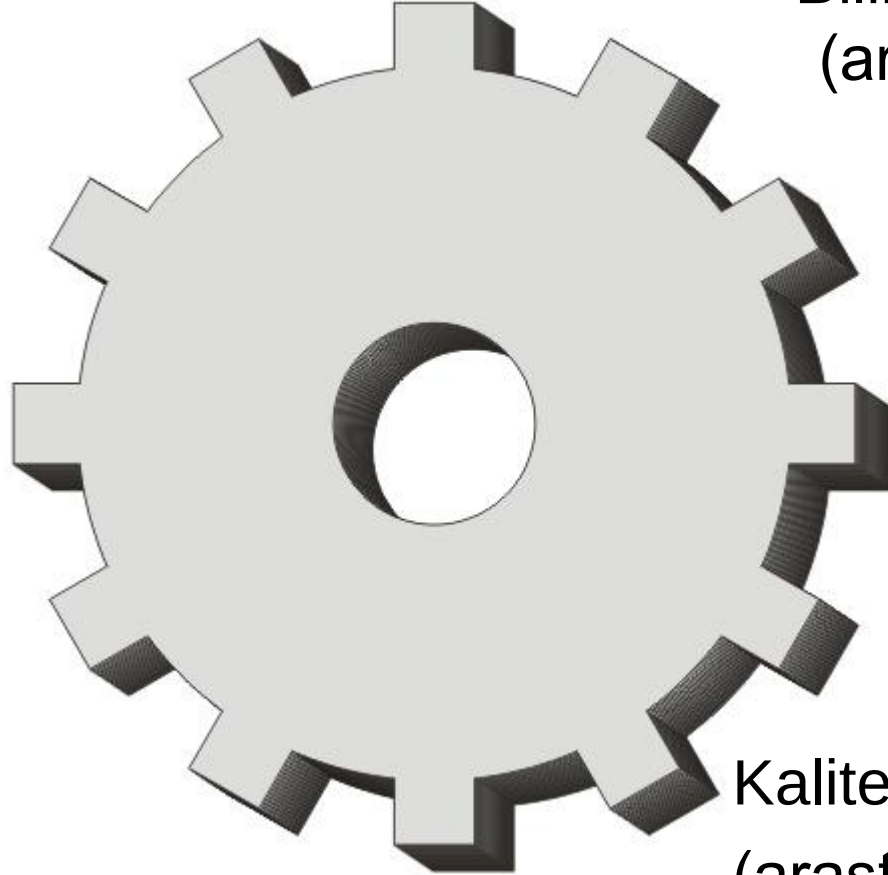
Yaşar Tonta

Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
06800, Ankara, Turkey
tonta@hacettepe.edu.tr
yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/tonta.html

- Bilimsel iletişim ve açık erişim
- Türkiye’de açık erişim ve kurumsal arşivler
- Akdeniz Ülkeleri Açık Erişim Ağı (MedOANet) Projesi
- Sonuç

Bilimsel İletişim Çarkı

Yayın / dağıtım
(okuyucular,
araştırmacılar-
kütüphaneler)

Bilim / araştırma
(araştırmacılar)

Kalite kontrolü
(araştırmacılar –
hakemler, yayıncılar)

- Kamu kaynakları
 - Araştırma projeleri
 - Hakemlik yapan akademisyenlerin maaşları
 - Bilimsel yayınları alan kütüphaneler
- Üniversiteler aynı ürün için üç kez ödeme yapıyorlar
- “Başka hangi işte müşterilerden alınan mal gene aynı müşterilere müthiş fiyatlarla satılır ve kalite kontrolü de gene aynı müşteriler tarafından yapılır?”

Kaynak: House of Commons Select Committee on Science & Technology Tenth Report, 2004

Kısır Döngü

- Bilimsel dergi fiyatlarının yükselmesi
- Bazı kütüphanelerin aboneliklerini yenileyememesi
- Yayıncıların kaybettikleri geliri mevcut abonelerden sağlamak için abonelik fiyatlarını yeniden yükseltmeleri
- Bazı kütüphanelerin aboneliklerini yenileyememesi
- Yayıncıların kaybettikleri geliri ...
- ...

- “1. ücretsiz. . .[çevrimiçi, tam metin] erişim
- “2. [Açık erişim] eserin tam bir sürümü... açık erişime, sınırsız dağıtım, birlikte çalışabilirliğe ve uzun dönemli arşivlemeye olanak sağlamak için... en azından bir çevrimiçi arşivde depolanır.”

Kaynak: Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities
<http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>

1. Kendi kendine arşivleme

“Yeşil yol”: Yazarlar kendi web siteleri ya da kurumsal arşivler aracılığıyla eserlerini açıyor

2. Açık Erişim dergileri

“Altın yol”: Dergiler açık erişim sağlıyor, yazarların bağlı olduğu kurumlar yayın giderlerini ödüyor

Açık Erişimin Kime Yararı Var?

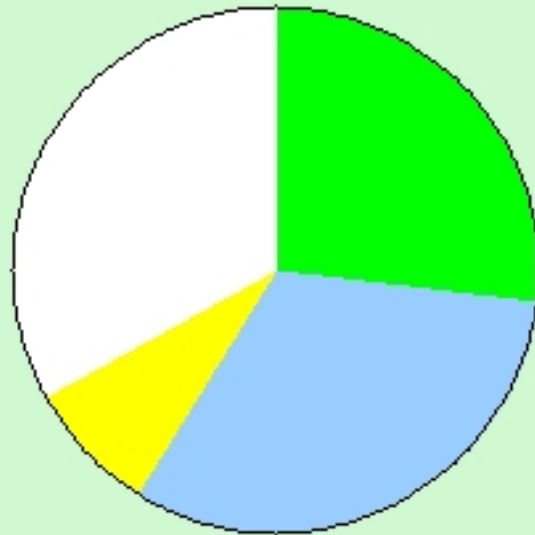

- Topluma
 - Araştırma döngüsünün hızlanması
- Araştırmacılara
 - Araştırma etkisinin artması
- Üniversitelere
 - Araştırma etkisinin artması
 - Yatırımın getirisinin artması
- Öğretmenlere
 - Eğitim-öğretim amacıyla kullanım sınırlamalarının kalkması
- Yayıncılara
 - Dağıtım, görünürlük ve etki faktörünün artması

<http://www.eprints.org/openaccess/>

Yayıncıların %67'si (dergilerin %90'ından fazlası) Açık Erişimi Destekliyor

SHERPA/RoMEO Colours, excluding provisional policies

- Green (317 = 27%)
- Blue (373 = 32%)
- Yellow (93 = 8%)
- White (385 = 33%)

Total = 1168 publishers

RoMEO colour	Archiving policy	Publishers	%
green	Can archive pre-print and post-print	317	27
blue	Can archive post-print (ie final draft post-refereeing)	373	32
yellow	Can archive pre-print (ie pre-refereeing)	93	8
white	Archiving not formally supported	385	33

Summary: **67%** of publishers on this list formally **allow** some form of self-archiving.

<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/statistics.php?la=en&fileIDnum=1&mode=simple>

- Farkındalık
- Açık Erişim yasa, politika, strateji ve alt yapıları
- Açık arşivler

Directory of Open Access Journals

← → ↻ www.doaj.org

DOAJ DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS

SPARC EUROPE AWARD 2009 For Outstanding Achievement in Scholarly Communications

English

Free, full text, quality controlled scientific and scholarly journals, covering all subjects and many languages

Search

Browse

Suggest a journal

About

Support DOAJ!

Statistics

Contact

Journals added last 7 days

Journals added last 30 days

Open Access info

For publishers

Journals

Search journals

Articles

More than one word in a field will be treated as phrase.

All Fields

and or not

All Fields

Search articles

NEWS

22/10 2012: OA week 22-28 October

13/7 2012: Article about APC:s (Article Processing Charges)

24/10 2011: DOAJ site available in Greek

19/10 2011: DOAJ Promotion material available for OA Week

15/9 2011: 7000 journals and the DOAJ site in Turkish

27/6 2011: Article about OA publishing

9/6 2011: DOAJ site now also in French

News Archive

DOAJ AS OF TODAY

8332 journals

4107 journals searchable at article level

920734 articles

OAIster Arama Motoru

The world's libraries.
Connected.™

Search:

Worldwide (English) [Change](#)

[About OCLC](#) [Public Purpose](#) [News and Events](#) [Contact us](#)

WorldCat

Membership

Products and Services

Research

◀ OAIster

OAIster : At a glance

At a glance

[OAIster Contributors](#)

[How to contribute](#)

[Accessing OAIster](#)

[Frequently asked questions](#)

[Support, training and documentation](#)

[Subscribe to OCLC updates and offers](#)

[Subscribe to OCLC distribution and discussion lists](#)

The OAIster® database at a glance

25 million records representing digital resources from more than 1,100 contributors.

includes more than 25 million records representing digital resources from more than 1,100 contributors. Additionally, the OAIster records are included in search results for those libraries with WorldCat Local and WorldCat Local "quick start."

Multidisciplinary resources

The records of the open access digital resources available via OAIster lead to a wide range of materials and include:

← → ↻ ↺ www.openarchives.org

- Digitized (scanned) books, journal articles, newspapers, manuscripts and more
- Digital text
- Audio files (wav, mp3)
- Video files (mp4, QuickTime)
- Photographic images (jpeg, tiff, gif)
- Data sets (downloadable statistical information)
- Theses and research papers

History of OAIster

<http://www.oclc.org/oaiSTER/about/default.htm>

Open Archives Initiative

Home Projects Specifications Community About OAI

Open Archives Initiative -> Home

Standards for Web Content Interoperability

The Open Archives Initiative develops and promotes interoperability standards that aim to facilitate the efficient dissemination of content. OAI has its roots in the open access and institutional repository movements. Continued support of this work remains a cornerstone of the Open Archives program. Over time, however, the work of OAI has expanded to promote broad access to digital resources for scholarship, eLearning, and eScience.

Current OAI Projects

- Protocol for Metadata Harvesting (OAI-PMH)
 - OAI-PMH Version 2 Specification
 - OAI-PMH Implementation Guidelines
 - OAI-PMH Tools
- Object Reuse and Exchange (OAI-ORE)
 - OAI-ORE Specifications and User guides
 - OAI-ORE Press Release
 - OAI-ORE Production Release Press Release

Contact us

- openarchives@openarchives.org
- ore-general@mail list

News from the OAI Community

- **OAI-ORE Production Release.**
The production versions of the OAI-ORE specifications and implementation documents are now available to the public, with a table of contents page at <http://www.openarchives.org/ore/top>. This public release is the culmination of several months of testing and review of initial alpha and beta releases. The participation and feedback from the wider OAI-ORE community, especially the OAI-ORE technical committee, was instrumental to the process leading up to this production release.
- **April 4 OAI-ORE Roll-out at OR2008**
A meeting was held on April 4, 2008 at the Open Repositories 2008 meeting at the University of Southampton to roll-out the third alpha release of the OAI-ORE specifications. These specifications describe a data model to identify and describe aggregations of web resources, and the encoding of the data model in the XML-based Atom syndication format.
- **March 3 OAI-ORE Roll-out at Johns Hopkins**
A meeting was held on March 3, 2008 at Johns Hopkins University to roll-out the second alpha release of the OAI-ORE specifications. These specifications describe a data model to identify and describe aggregations of web resources, and the encoding of the data model in the XML-based Atom syndication format.
- **OAI Object Reuse and Exchange.**
Thanks to a generous grant from Mellon, OAI-ORE will over the next two years develop standards for exchange of information about digital object in distributed repositories.
- **News Archive**

OpenDOAR

Directory of Open Access Repositories

[Home](#) | [Find](#) | [Suggest](#) | [Tools](#) | [FAQ](#) | [About](#) | [Contact Us](#)

The Directory of Open Access Repositories - OpenDOAR

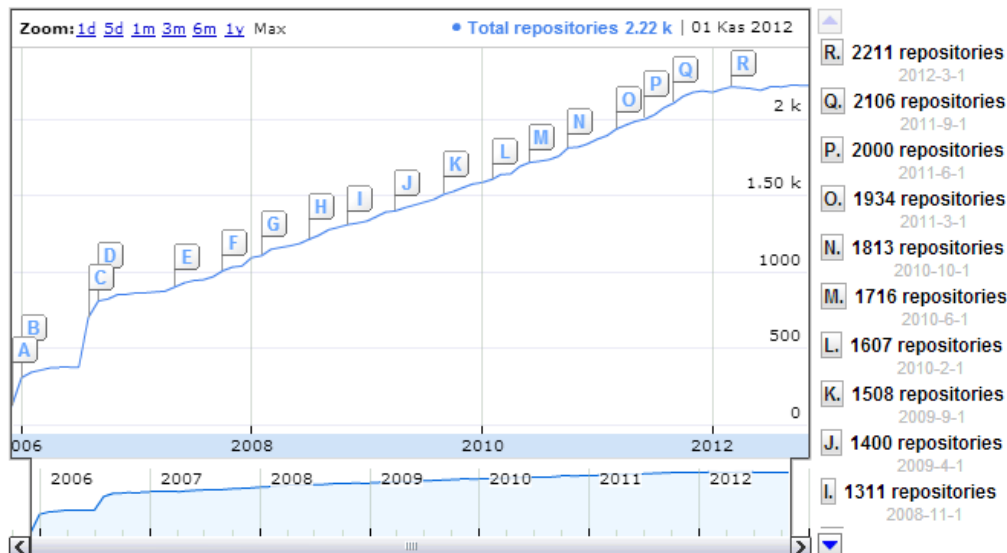
[Search for repositories](#) | [Search repository contents](#) | [List of repositories](#) | [Repository Statistics](#)

OpenDOAR is an authoritative directory of academic open access repositories. Each OpenDOAR repository has been visited by project staff to check the information that is recorded here. This in-depth approach does not rely on automated analysis and gives a [quality-controlled](#) list of repositories.

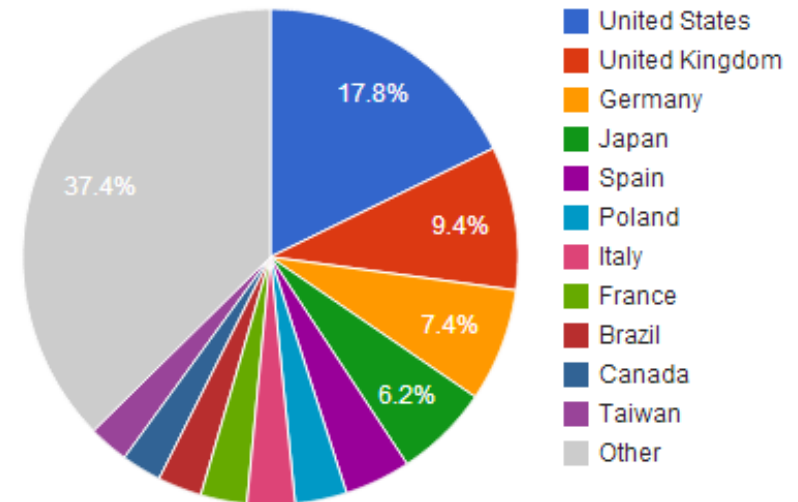
OpenDOAR has
over 2000 listings!

Growth of the OpenDOAR Database - Worldwide

OpenDOAR - 06-Nov-2012

Proportion of Repositories by Country - Worldwide

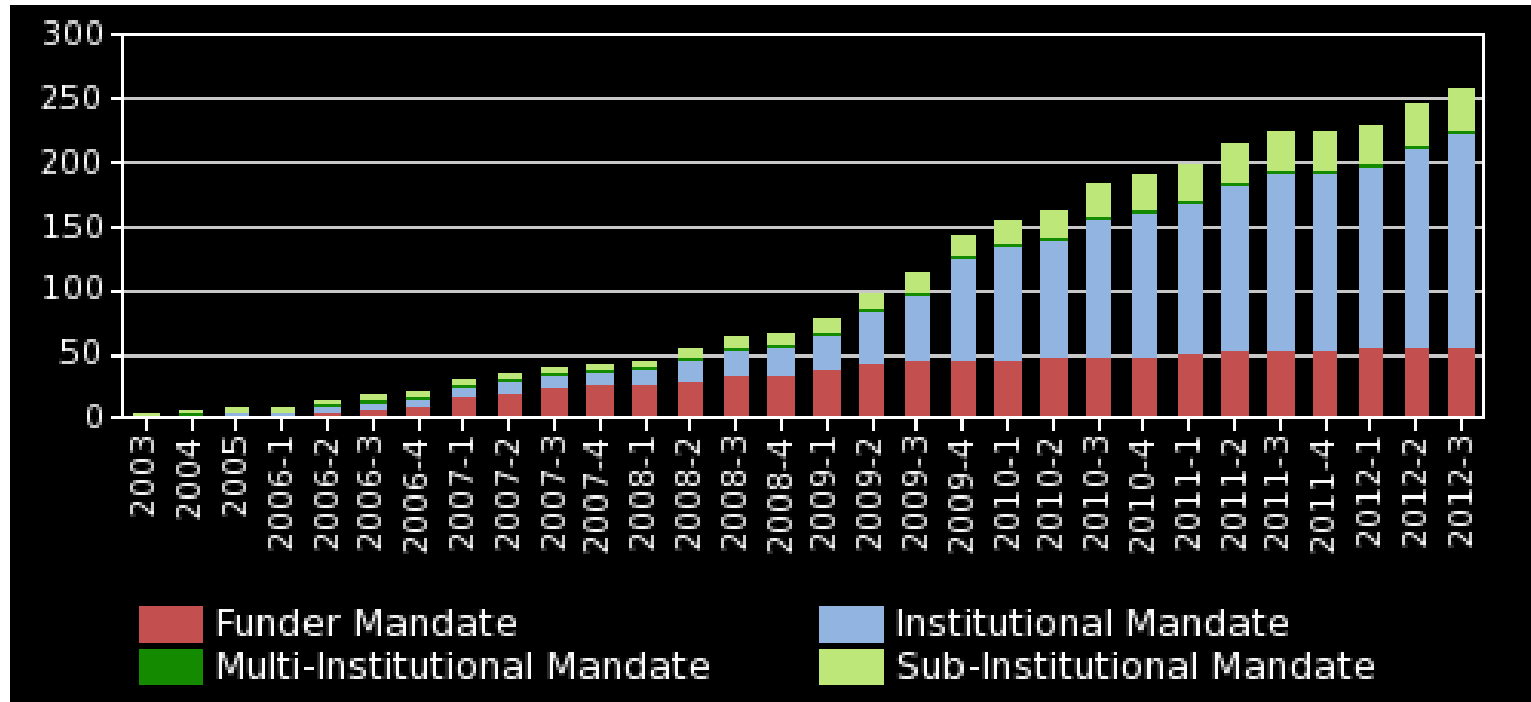
Total = 2221 repositories

OpenDOAR - 06-Nov-2012

© 2006-2011, [University of Nottingham, UK](#). Last updated: 11-Jul-2010

<http://www.opendoar.org/onechart.php?cID=&clID=&riID=&clID=&liID=&potID=&SoftwareName=&search=&groupby=c.cCountry&orderby=Tally%20DESC&charttype=pie&width=600&height=300&caption=Proportion%20of%20Repositories%20by%20Country%20-%20Worldwide>

Zorunlu Açık Erişim Arşivleme Politikası Olan Arşivlerin Kütüğü

Total Mandates to Date (by type)

Institutional Mandates (163)	Proposed Institutional Mandates (4)
Sub-Institutional Mandates (33)	Proposed Sub-Institutional Mandates (3)
Multi-Institutional Mandates (4)	Proposed Multi-Institutional Mandates (6)
Funder Mandates (54)	Proposed Funder Mandates (10)
Thesis Mandates (97)	

<http://roarmap.eprints.org/>

- İspanya Bilim, Teknoloji ve Yenilik Yasası 2011
- ABD H.R. 4004 sayılı Federal Araştırmalara Kamu Erişimi Yasa (FRPAA) taslağı
- ScienceEurope (Ulusal Araştırma Fonlayıcıları Derneği)
- Avrupa Üniversiteler Derneği
- Birleşik Krallık, Almanya, Hollanda, İsveç, Danimarka vd. ülkelerin girişimleri (30+ fon sağlayıcı yaptırım, 100+ kurumsal yaptırım)
- Wellcome Trust (2005)

- Avrupa Konseyi'nin üye ülkelere dijital çağda bilimsel bilgiye erişim politikaları geliştirme ve kamu kaynaklarıyla üretilen araştırmalara açık erişimi destekleme çağrısı (2007)
- AB destekli açık erişim projeleri (SOAP, DRIVER, OpenAIRE/OpenAIRE Plus, MEDOANET. . .)
- Avrupa Dijital Gündemi (DG InfSoc)
- Yenilik Birliği
- Avrupa Araştırma Ağı (DG Res)
- Horizon 2020 (FP8, DG Res)

Türkiye’de Açık Erişim

acikerisim.ankos.gen.tr

ANKOS Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler

Anasayfa

Hakkımızda

ANKOS

Bir Bakışta AE

AE Sözlüğü

AE Kaynakları

AE Dünyasından

İletişim

Ulusal Açık Erişim Çalıştayı, 8-9 Kasım 2012

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü’nün ortağı olduğu OpenAIREplus ile Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü’nün ortağı olduğu MedOANet projeleri kapsamında Türkiye’de açık erişimle ilgili farkındalığı artırmak, kamu kaynaklarıyla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarını kurumsal arşivler aracılığıyla ücretsiz erişime açmak, kurumsal arşiv kurmak, gerekli teknik bilgileri vermek, gerekli politika, strateji ve mevzuatı geliştirmek amacıyla...

Devamı...

Anasayfa

Araştırma sonuçlarının, coğrafi konumdan ve zamandan bağımsız olarak geniş kitlelerce erişilebilir hale gelmesini esas alan açık erişim çalışmaları, tüm dünyada araştırma ve eğitimin vazgeçilmezlerinden biri haline gelmiştir. Bilimsel bilgiye erişimin önündeki engelleri ortadan kaldırmak amacıyla başlatılan açık erişim hareketi, bugün dünyada pek çok bilim insanı, yayınevi ve araştırmacı tarafından desteklenmektedir.

Açık Erişim, 2001 Budapeşte Açık Erişim İnisyatifi bildirisinde “bilimsel literatürün internet aracılığıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, dizinlenebilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması” biçiminde tanımlanmıştır.

Ana Menü

- Özgür Yazılımlar
- KA Rehberleri
- Ulusal KA Girişimleri
- AE Arama Motorları
- KA Yazılımları

Türkiye’de Açık Arşivler

<u>Repository name</u>	<u>Recs.</u>	<u>Pubs</u>	<u>Confs</u>	<u>Theses</u>	<u>Unpub</u>	<u>Other</u>	<u>Base URL</u>	<u>Software</u>
Ankara University Archive System	23724	+	+		+	+	OAI	MiTOS
Sabanci University Research Database	15368	+	+	+	+		OAI	EPrints
Gazi University Archive System	5786	+		+		+	OAI	[Unknown]
Ulusal Üniversitelerarası Açık Erişim Sistemi - Bahçeşehir Üniversitesi	1896			+		+		MiTOS
IYTE Acik Erisim Sistem	1014				+	+		MiTOS
Suleyman Demirel University Research Repository	818		+	+			OAI	EPrints
Atatürk Üniversitesi Açık Arşivi	622	+	+	+		+		MiTOS
Atılım University Open Archive System	569			+				MiTOS
TED Ankara College IB Thesis	287			+			OAI	EPrints
eResearch@Ozyegin	185						OAI	DSpace
Ulusal Üniversitelerarası Açık Erişim Sistemi - İstanbul Teknik Üniversitesi	12					+		MiTOS

Toplam 50.000 kayıt

<http://www.opendoar.org/find.php?p=1&step=20&cid=217&format=table&sort=r.rName&sort=r.rNumOfItems%20DESC,r.rName;>

Açık Arşiv Sayısı Az, İçleri Dolu Değil

MİTOS
Ulusal Açık Erişim Sistemi
Haber Bülteni
Sayı:9, Şubat 2012

Bir süre ara verdiğimiz bültenimizin bu sayısında, 1 Mayıs 2011 tarihinde devreye giren sonucunu birim üzerinden Şubat 2012 başına kadar derlenen istatistik bilgileri vermektedir.

Daha önce yalnızca ana sonucunda bulunan 9 kurum ile ilgili toplamı vermiştik. Bu kez kendi sonucularını kullanan 8 kurum da bu istatistiklere dahiledildi:

- Toplam hit: 62,080,822
- Toplam dosya: 48,431,556
- Toplam tekliziyaret: 1,199,758
- Toplam veri transferi: 2,636 Gbyte (2.6Tbyte)

Katkı ve destekleriniz için tekrar teşekkürler...

Mikrobeta Yazılım

<https://docs.google.com/viewer?url=http://www.mikrobeta.com.tr/wp-content/uploads/2012/03/BultenOcak2012No9.pdf&chrome=true>

Üniversite	Yayın sayısı
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	6.395
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	622
ATILIM ÜNİVERSİTESİ	491
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ	1.896
BİLGİ ÜNİVERSİTESİ	120
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	7.834
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ	11.089
EGE ÜNİVERSİTESİ	15.307
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	2.226
İSTANBUL TEKNİK ÜNİ.	7
İZMİR ÜNİVERSİTESİ	12
İZMİR YÜKSEK TEK. ENS.	901
LEFKE AVRUPA ÜNİVERSİTESİ	N/A
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	791
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ	865
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL	121
TOBB ETU	N/A
YAŞAR ÜNİVERSİTESİ	63
	48.740

Tür	Toplam
Tez	21,846
Makale	6,121
Diğer	1,986
Monografi	641
Konferans metni/Çalıştay	472
Kitap	25
Kitap içinde bölüm	67

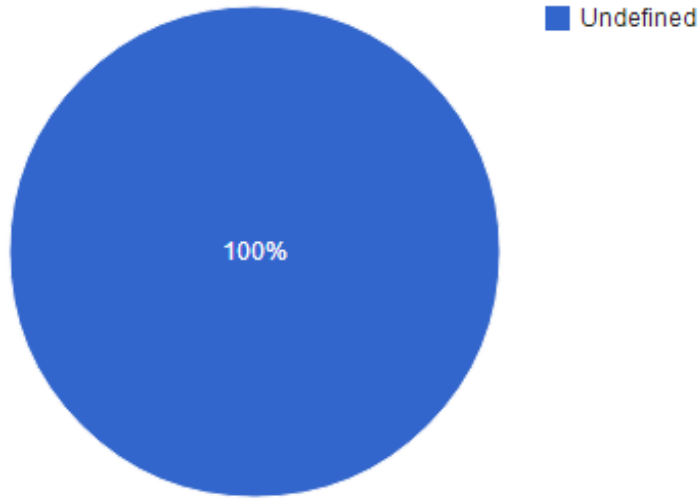
MEDOANET Partnerleriyle Karşılaştırma

İtalya	69	1.016.715
İspanya	96	5.625.502
Portekiz	40	143.326
Türkiye	11	50.281
Yunanistan	14	343.761
Almanya	164	2.410.555
Birleşik Krallık	208	42.966.281
Hollanda	24	557.975
		57.003.204,00
(Birleşik Krallık: Europe PubMed Central: 29M)		
Kaynak: OpenDOAR (6 Kasım 2012)		

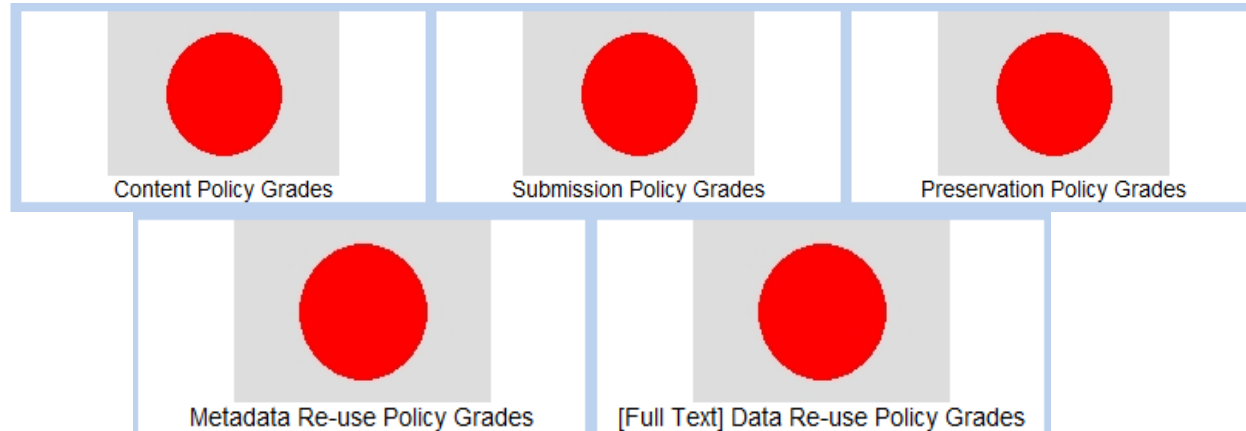
Türkiye’de AE Politikaları Henüz Tanımlanmamış

Recorded Content Policies - Turkey

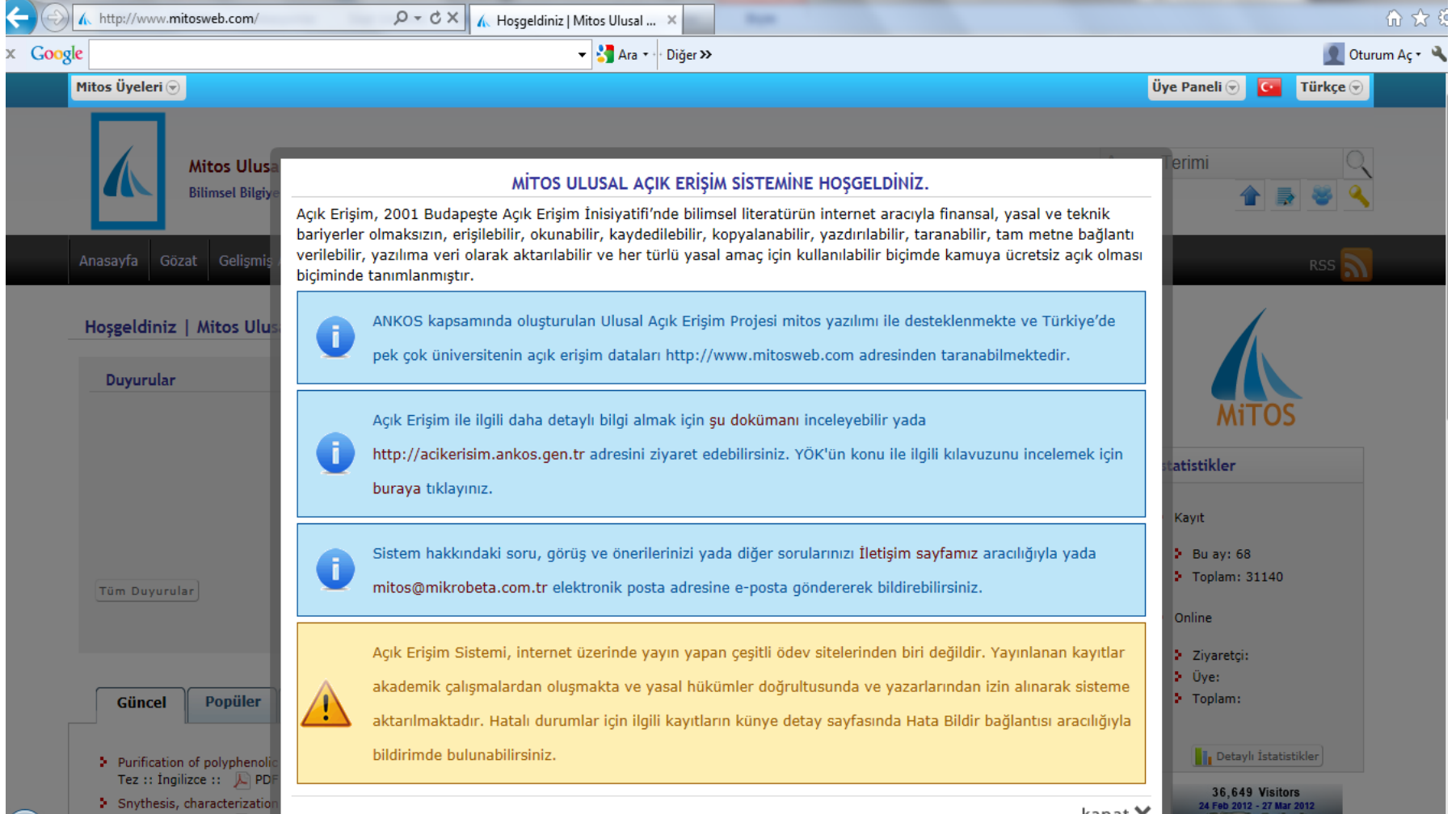
Total = 11 repositories

OpenDOAR - 06-Nov-2012

Fransa	12
İtalya	28
İspanya	14
Portekiz	16
Türkiye	1
Yunanistan	1
Almanya	12
Birleşik Krallık	54
Hollanda	6
Kaynak: ROARMAP (6 Kasım 2012)	

MİTOSWEB.com Açılış Ekranı . . .

The screenshot displays the MITOSWEB.com homepage. At the top, there is a navigation bar with links for 'Mitosis Üyeleri', 'Üye Paneli', and 'Türkçe'. Below this, a large central banner reads 'MİTOS ULUSAL AÇIK ERIŞİM SİSTEMİNE HOŞGELDİNİZ.' (Welcome to the MITOS National Open Access System). The banner contains three main sections: 1) A general welcome message stating that the system is part of the 2001 Budapest Open Access Initiative, providing free access to scientific literature. 2) A section for 'ANKOS' (National Open Access Project) mentioning its support from the Ministry of National Education and its website. 3) A section for 'Acikerisim' (Open Access) providing a link to the 'Acikerisim.ankos.gen.tr' website and a link to the 'YÖK'ün konu ile ilgili kılavuzunu' (YÖK's guide on the subject). Below these, a yellow box with a warning icon states that the system is a free service and that users should report any errors to the support team. The right sidebar shows 'İstatistikler' (Statistics) with data for 'Bu ay: 68' (This month: 68) and 'Toplam: 31140' (Total: 31140). The bottom of the page shows '36,649 Visitors' and the date '24 Feb 2012 - 27 Mar 2012'.

MİTOS ULUSAL AÇIK ERIŞİM SİSTEMİNE HOŞGELDİNİZ.

Açık Erişim, 2001 Budapeşte Açık Erişim İnisiyatifi'nde bilimsel literatürün internet aracıyla finansal, yasal ve teknik bariyerler olmaksızın, erişilebilir, okunabilir, kaydedilebilir, kopyalanabilir, yazdırılabilir, taranabilir, tam metne bağlantı verilebilir, yazılıma veri olarak aktarılabilir ve her türlü yasal amaç için kullanılabilir biçimde kamuya ücretsiz açık olması biçiminde tanımlanmıştır.

ANKOS kapsamında oluşturulan Ulusal Açık Erişim Projesi mitos yazılımı ile desteklenmekte ve Türkiye'de pek çok üniversitenin açık erişim dataları <http://www.mitosweb.com> adresinden taranabilmektedir.

Açık Erişim ile ilgili daha detaylı bilgi almak için [şu dokümanı](http://acikerisim.ankos.gen.tr) inceleyebilir yada <http://acikerisim.ankos.gen.tr> adresini ziyaret edebilirsiniz. YÖK'ün konu ile ilgili kılavuzunu incelemek için [buraya](#) tıklayınız.

Sistem hakkındaki soru, görüş ve önerilerinizi yada diğer sorularınızı [İletişim sayfamız](#) aracılığıyla yada mitos@mikrobeta.com.tr elektronik posta adresine e-posta göndererek bildirebilirsiniz.

Açık Erişim Sistemi, internet üzerinde yayın yapan çeşitli ödev sitelerinden biri değildir. Yayınlanan kayıtlar akademik çalışmalardan oluşmakta ve yasal hükümler doğrultusunda ve yazarlarından izin alınarak sisteme aktarılmaktadır. Hatalı durumlar için ilgili kayıtların künye detay sayfasında Hata Bildir bağlantısı aracılığıyla bildirimde bulunabilirsiniz.

İstatistikler

Kayıt

- ❖ Bu ay: 68
- ❖ Toplam: 31140

Online

- ❖ Ziyaretçi:
- ❖ Üye:
- ❖ Toplam:

[Detaylı İstatistikler](#)

36,649 Visitors
24 Feb 2012 - 27 Mar 2012

Açık Erişim . . . İzin . . . Yetki . . .

Bu dosyaya sadece izin verilen kurum ağlarından erişilebilir.

Giriş bilgileriniz geçersiz.

Bu sayfayı/özelliği görmek için gerekli yetkilere sahip değilsiniz.

Üye olmak için Üye Panelde Kayıt Ol bağlantısını takip edebilirsiniz.
Üyelik ücretsizdir.

401 Unauthorized | İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Açık Erişim Sistemi

Bu dosyaya sadece izin verilen kurum ağlarından erişilebilir.

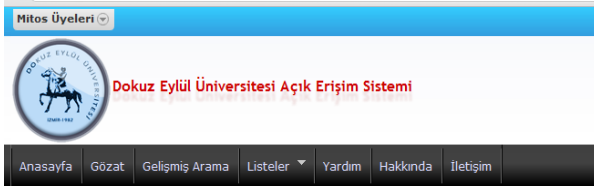

Giriş bilgileriniz geçersiz.
Bu sayfayı/özelliği görmek için gerekli yetkilere sahip değilsiniz.

Üye olmak için Üye Panelde Kayıt Ol bağlantısını takip edebilirsiniz.
Üyelik ücretsizdir.

deu.mitosweb.com/browse/79658/297467.pdf

401 Unauthorized | Dokuz Eylül Üniversitesi Açık Erişim Sistemi

Bu dosyaya sadece izin verilen kurum ağlarından erişilebilir.

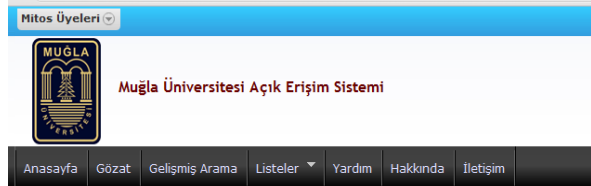

Giriş bilgileriniz geçersiz.
Bu sayfayı/özelliği görmek için gerekli yetkilere sahip değilsiniz.

Üye olmak için Üye Panelde Kayıt Ol bağlantısını takip edebilirsiniz.
Üyelik ücretsizdir.

acikarsiv.mu.edu.tr/browse/13445/13445.pdf

401 Unauthorized | Muğla Üniversitesi Açık Erişim Sistemi

Bu dosyaya sadece izin verilen kurum ağlarından erişilebilir.

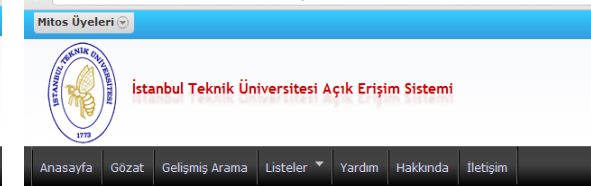

Giriş bilgileriniz geçersiz.
Bu sayfayı/özelliği görmek için gerekli yetkilere sahip değilsiniz.

Üye olmak için Üye Panelde Kayıt Ol bağlantısını takip edebilirsiniz.
Üyelik ücretsizdir.

itu.mitosweb.com/browse/2685/4434.pdf

401 Unauthorized | İstanbul Teknik Üniversitesi Açık Erişim Sistemi

Bu dosyayı sadece kayıtlı üyeler görebilir. Lütfen üye girişi yapınız!

Giriş bilgileriniz geçersiz.
Bu sayfayı/özelliği görmek için gerekli yetkilere sahip değilsiniz.

Üye olmak için Üye Panelde Kayıt Ol bağlantısını takip edebilirsiniz.
Üyelik ücretsizdir.

- Türkiye’de ticari / akademik yayıncılık
- Açık erişimli dergiler

www.medoanet.eu

medoanet
Mediterranean Open Access Network

Home

The Project

News

Events

Documents

Useful Links

Partners

MedOANet

coordinated Open Access policies and strategies in Mediterranean Europe

Latest news

Next events

OA TRACKER

2011: Horizon 2020

Further steps will be taken towards Open Access, to ensure that research results are available to those who need them (European Commission)

2010: Innovation Union

MedOANet Projesi

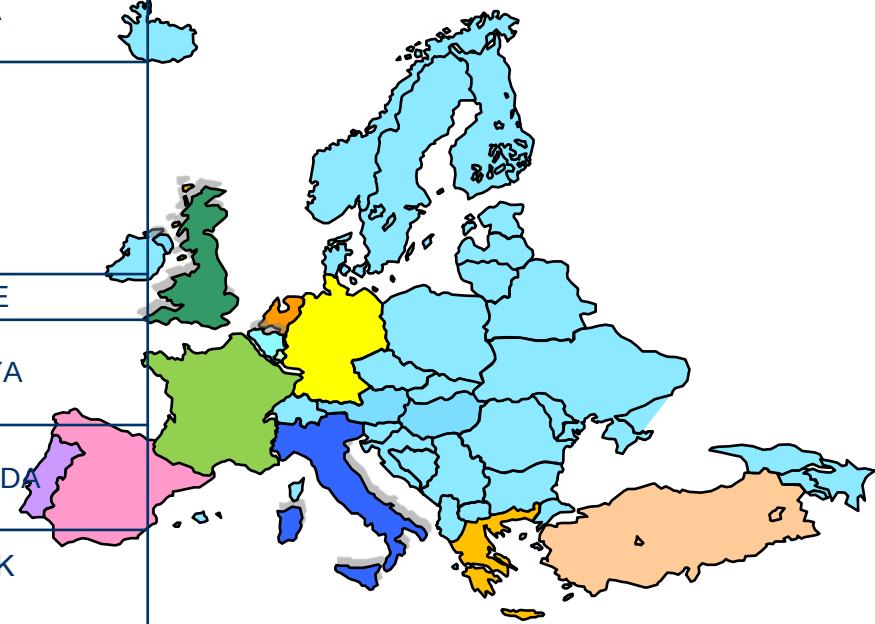
Tema	Toplumda Bilim
Konu	SiS.2011.1.3.1-1: Dijital çağda bilimsel bilgiye erişim, bilimsel bilginin yayımı ve korunmasıyla ilgili Avrupa stratejilerinin güçlendirilmesi
Tür	CSA – Destek Eylemi
Başlangıç tarihi	1 Aralık 2011
Süre	24 ay (30 Kasım 2013'te sona erecek)
Bütçe	746.695,00 €
AB desteği	Doğrudan giderler için %100, dolaylı giderler için %7
Partner sayısı	9
Koordinatör	EKT/NHRF- Ulusal Dokümantasyon Merkezi/ Ulusal Araştırma Vakfı, Yunanistan
AB Memuru	Dr. Jean Francois Dechamp

V. Tsoukala, 27 January 2012, Athens

- ❑ Açık erişimle ilgili mevcut stratejileri, yapıları ve politikaları saptamak, güçlendirmek, yenilerini geliştirmek
- ❑ AE ile ilgili politika üretmek/karar vermek durumunda olan kişi ve kurumlarla bağlantıya geçerek AE politikası uygulama ilkeleri geliştirmek, bu ilkelerin Akdeniz ülkelerinde uygulanmasına yardımcı olmak

MedOANet Projesi Ortakları

Kurum	Ülke
ULUSAL DOKÜMANTASYON MERKEZİ	EKT YUNANİSTAN
İSPANYOL BİLİM VE TEKNOLOJİ VAKFI	FECYT İSPANYA
MINHO ÜNİVERSİTESİ	UMINHO PORTEKİZ
ULUSAL BİLİMSEL ARAŞTIRMA MERKEZİ	CNRS FRANSA
ÜNİVERSİTE VE BİLİM KURUMLARI İÇİN SÜPERBİLGİSAYAR UYGULAMALARI ÜNİVERSİTELERARASI KONSORSİYUMU	CASPUR İTALYA
HACETTEPE UNIVERSİTESİ	HACETTEPE TÜRKİYE
EĞİTİM VE BİLİMİ DESTEKLEYEN AVRUPA TELİF HAKLARI AĞI	ENCES ALMANYA
LIBER VAKFI	LIBER HOLLANDA
NOTTINGHAM ÜNİVERSİTESİ	UNOTT BİRLEŞİK KRALLIK

- ❑ Başlangıç tarihi: 1 Aralık 2011
- ❑ İlk toplantı: 27 Ocak 2012 - Atina
- ❑ Ulusal Görev Gücü'nün kurulması: Haziran 2012
- ❑ Madrid toplantısı: 16 Temmuz 2012
- ❑ Ulusal Açık Erişim Çalıştayı (8-9 Kasım 2012) web sayfası: www.acikerisim.org
- ❑ Bilimsel Literatüre Açık Erişim ve Kurumsal Arşivler Hakkında Bilgi Notu (Ağustos 2012)
- ❑ Açık erişimle ilgili sunuşlar (BY2012, inet-tr 2012, vd.)

MEDOANET Ulusal Görev Gücü Üyeleri

Tuncel Acar	Milli Kütüphane
Ramazan Acun	ULAKBİM
Mustafa Akgül	Bilkent Üniversitesi
Köksal Akın	Mikrobeta
Doğan Atılğan	Ankara Üniversitesi
Ebru Başak	TÜBİTAK
Ertuğrul Çimen	ANKOS
Gültekin Gürdal	İYTE Kütüphanesi, SELL Temsilcisi
İlkay Holt	Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi
Ali Fuat Kartal	TKD
Burcu Keten	ODTÜ Kütüphanesi
M. Emin Küçük	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Orçun Madran	Atılım Üniversitesi
Nizamettin Oğuz	Başbakanlık Osmanlı Arşivleri
Tuğrul Paşaoğlu	Türk Yayıncılar Birliği
Müjgan Şan	Kalkınma Bakanlığı
Ata Türkfidan	Yaşar Üniversitesi Kütüphanesi
Yaşar Tonta	Hacettepe Üniversitesi
Aytaç Yıldızeli	ÜNAK
Orhan Yılmaz	Dışkapı Eğitim ve Araştırma Hastanesi

MedOANet Broşürü

European Open Access Policy Highlights

- 2011 Horizon 2020: 'Further steps will be taken towards Open Access, to ensure that research results are available to those who need them' (European Commission)
- 2010: Innovation Union (flagship initiative/Europe 2020): The European Commission will 'promote open access to the results of publicly funded research. It will aim to make open access to publications the general principle for projects funded by the EU research Framework Programmes'
- 2010: Digital Agenda for Europe (flagship initiative/Europe 2020): The European Commission will extend the open access publication requirements. 'Publicly funded research should be widely disseminated through Open Access publication of scientific data and papers'
- 2007: The Green Paper: The European Research Area. A New Perspective: reliable, affordable and permanent access to, and widespread dissemination of scientific research results defining principles for Europe's research landscape
- 2007: Council of Europe Decision on Scientific Information in the Digital Era. Member States invited to reinforce and coordinate national strategies and structures for access to, dissemination of and preservation of scientific information including publications and data within a specific time frame.
- 2007 European Commission Recommendation 'On Scientific Information in the Digital Age' Policy process on access to, dissemination of and preservation of scientific information across the union launched.

PARTNERS & contacts

Coordinator

• Victoria Tsoukala
tsoukala@ekt.gr
• Maria Samara
samara@ekt.gr

• Izaskun Lacunza Aguirrebengoa
izaskunlacunza@fecy.es

• Paola Gargiulo
paola.gargiulo@caspur.it

• Yasar Tanta
tanta@hacettepe.edu.tr

• Herbert Gruttemeier
medoanet@cnrs-dir.fr

• Eloy Rodrigues
eloy@sdum.minho.pt

• Bill Hubbard
billhubbard@nottingham.ac.uk

• Susan Reilly
susanreilly@kb.nl

• Karin Ludewig
karin.ludewig@ibth-berlin.de

medoanet
Mediterranean Open Access Network

www.medoanet.eu

MEDOANET project (no. 288945) is funded from the EU Seventh Framework Programme of R&D.

BİLİMSEL LİTERATÜRE AÇIK ERİŞİM VE KURUMSAL ARŞİVLER HAKKINDA BİLGİ NOTU

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına,

"Açık erişim" kamuya açık internet aracılığıyla bilimsel literatüre serbestçe (ücretsiz) erişilebilmesi; her kullanıcıya bu literatürü okuma, indirme, kopyalama, dağıtma, bastırma, arama; bu makalelerin tam metinlerine bağlama; makaleleri dizinleme amacıyla tarama ve veri olarak bir yazılım aktarma veya herhangi bir yasal amaç için finansal, yasal, teknik engeller olmaksızın kullanma¹ olarak tanımlanmaktadır.

Çoğu kamu kaynaklarıyla gerçekleştirilen, kamuda çalışan üniversitelerdeki araştırmacılar tarafından kalite kontrolü yapılan ve kamuya ait kütüphaneler tarafından abone olunan ya da lisans ücreti ödenen bilimsel dergilere erişim için günümüzde yüksek ücretler ödenmektedir. Açık erişim yüksek dergi abonelik/lisans ücretlerine çözüm bulmak amacıyla geliştirilen ve kamu kaynaklarıyla desteklenen bilimsel yayınların kurumsal arşivler aracılığıyla ücretsiz erişime açılmasını destekleyen bir çözümdür. Araştırmacılar ücretli bilimsel dergilerde yayımlanan makalelerini eş zamanlı olarak kendi üniversitelerindeki kurumsal arşivler ya da uluslararası konu arşivleri aracılığıyla erişime açmaya veya makalelerini ücretsiz açık erişim dergilerinde yayımlamaya teşvik edilmektedir.

Kamu kaynaklarıyla desteklenen araştırmacılar tarafından üretilen bilimsel yayınların ücretsiz olarak herkesin erişimine açılması için yasa çıkaran ya da çıkarma aşamasında olan ülkeler bulunmakta (örneğin, İspanya, Birleşik Krallık, Arjantin ve Yunanistan), birçok ülkede araştırma fonu dağıtım kurulum araştırmalara destek sağlamanın ön koşulu olarak üretilen bilimsel makale, teknik rapor, tez gibi yayınların herkesin erişimine açılmasını şart koşmaktadır. Avrupa Komisyonu (AK) 7. Çerçeve Programı (7ÇP) kapsamında 2007-2013 yılları arasında enerji, sağlık, bilgi ve iletişim teknolojileri, araştırma alt yapıları, toplumsal bilim ve sosyo-ekonomik ve insanî bilim alanlarında yayımlanan bilimsel makalelere ücretsiz açık erişimi desteklemek için 50 milyar Euro kaynak ayrılmıştır. AK 17 Temmuz 2012 tarihinde bilimsel bilgilere erişim ve bu bilgilerin korunması için açık erişimi destekleyen iki bildiri yayımlamıştır.² 2014'te başlayacak 8ÇP kapsamında Avrupa Birliği (AB) desteğinden yararlanan araştırmacılar bilimsel dergilerde yayımlanmak üzere kabul edilmiş makalelerinin dijital bir kopyasını kurumsal arşivler ya da konu tabanlı arşivlerde depolanmasını ve ücretsiz açık erişime açılmasını sağlamakla yükümlü olacaklardır.

Bu kararlar son yıllarda üretilen yayınsayı bakımından büyük bir sipama gerçekleştiren Türkiye'yi de yakından ilgilendirmektedir. Halen uluslararası bilimsel dergilerde her yıl Türkiye adresli yaklaşık 30.000 makale yayımlanmaktadır. Uluslararası ticari yayıncıların büyük bir kısmı açık erişimi desteklemelerine karşın Türkiye adresli bu yayınlar ne yazık ki kurumsal arşivler aracılığıyla ücretsiz erişim sağlanamamaktadır. Açık erişim hem kamu kaynaklarıyla üretilen bilimsel yayınlara yeniden abonelik ya da lisans yoluyla ödeme yapılmasını önlemekte hem de kit kaynakları gerçekleştirilen Türkiye adresli bilimsel yayınların etkisini ve görünürlüğünü artırarak araştırma sonuçlarının daha kab sürde uygulamaya konulmasına ve araştırmacılar daha çok destek sağlanmasına yardımcı olmaktadır.

Halen Türkiye'de açık erişim ve kurumsal arşivlerle ilgili AB 7ÇP tarafından desteklenen iki uluslararası proje yürütülmektedir. Hacettepe Üniversitesinin partner olarak yer aldığı Akdeniz Ülkeleri Açık Erişim Ağı (MEDOANET) projesi Akdeniz ülkelerinde kamu kaynaklarıyla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarının kurumsal arşivler aracılığıyla ücretsiz erişime açılması için gerekli politika, strateji ve

mevzuatın geliştirilmesini amaçlamaktadır. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsünün (İYTE) partner olarak yer aldığı Oğuzhanlı Erişim projesi ise AB fonları tarafından desteklenen araştırmacılar tarafından yayınlanan ve verilerin ücretsiz erişime açılması için bütün Avrupa ülkelerini kapsayan bir alt yapı ve politika geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Ülkemizde de araştırmanın büyük bir kısmı kamu kaynaklarıyla gerçekleştirildiğinden MEDOANET ve Oğuzhanlı Erişim projeleri Türkiye açısından çok önemlidir. Türkiye'de açık erişime ilgili çalışmaları artırmak, kamu kaynaklarıyla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarını kurumsal arşivler aracılığıyla ücretsiz erişime açmak için gerekli politika, strateji ve mevzuat geliştirmek amacıyla 8-9 Kasım 2012 tarihlerinde Ankara'da Ulusal Açık Erişim Çalıştayı düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Bu çalıştayda kamu fonları aracılığıyla bilimsel araştırmaları destekleyen TÜBİTAK, Kalkınma Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) yetkilileri ile üniversite yöneticilerinin, bilgi işlem merkezli temsilcilerinin, kütüphanelerin ve yayıncıların katılımı beklenmektedir.

Çalıştay sonucunda açık erişim ve kurumsal arşivler konusunun Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun (BTYK) gündemine getirilerek ülkemizde de kamu kaynaklarıyla gerçekleştirilen araştırma ürünlerinin ve verilerin üniversitelerin kurumsal arşivleri aracılığıyla ücretsiz erişime açılmasını düzenleyen mevzuat geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bunun yanı sıra, bu zamana kadar bilimsel dergilerde yayımlanan ve bundan sonra yayımlanacak olan Türkiye adresli tüm bilimsel makalelerin, AB ve kamu fonlarıyla desteklenen proje raporlarının, YÖK Tez Merkezi'nde halen dijital ortama aktarılmış olan ama Web aracılığıyla tümüne erişilemeyen 300.000 civarındaki yüksek lisans ve doktora tezinin ve açık ders materyallerinin bir ulusal açık erişim arşivi aracılığıyla hizmete sunulması, bunun için gereken alt yapının kurulması ve platformun geliştirilmesi, arşivde depolanacak yayınlara ait üst verilerin ve yayınların tam metinlerinin düzenlenmesi, öğretim elemanlarının değişik ortamlarda erişim veri girişlerine olanak sağlanması vb. gibi hususların tartışılması hedeflenmektedir.

Ülkemizde de açık erişim ve kurumsal arşivler konusunun bir kamu politikası olarak ele alınmasının zamanı gelmiştir. Bu ve benzeri girişimlere öncülük etmenizi, anılan çalıştayda kurumunuzu ve üniversitelerinizi temsil eden üst düzeyde katılım sağlamanızı konusunda bize yardımcı olmanızı arzu etmekteyiz. İstediğiniz takdirde açık erişim ve kurumsal arşivler konusunda size yazılı ya da sözlü daha ayrıntılı bilgi sunmaya hazırız.

Saygılarımızla.

Prof. Dr. Yaşar Tonta
MEDOANET Projesi Türkiye Koordinatörü
Hacettepe Üniversitesi
tonta@hacettepe.edu.tr

Gültekin Gürdal
Oğuzhanlı Erişim Projesi Türkiye Koordinatörü
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
gultekin.gurdal@iyte.edu.tr

¹Bkz. http://ec.europa.eu/research/science-economy/document_library/pdf_06/ia-communication-towards-better-access-to-evidence-information_en.pdf ve http://ec.europa.eu/research/science-economy/document_library/pdf_06/ia-communication-towards-better-access-to-evidence-information_en.pdf

- ❑ 3 fon sağlayan kuruluş
- ❑ Beş yayıncı
- ❑ 24 üniversite kütüphanesi

Fon Sağlayıcılar (N = 3)

- 1 zorunlu, 1 gönüllü AE politikası var
- 1'inin AE politikası yok (planı da yok)
- 1 kurumda AE politikasına uyuluyor (ama uyulup uyulmadığı denetlenmiyor)
- AE politikası tüm araştırma yayınları için geçerli ama veriler için değil
- Sherpa/Juliet Rehberinde kayıtlı değil
- AE yayıncılarıyla anlaşmaları yok
- Ulusal AE girişimlerinde yer almıyorlar
- FP7 AE pilot projesinden biri haberdar

Yayıncılar (N = 5/160)

- 1 bilimsel dernek, 2 akademik yayıncı, 2 özel yayıncı
- 1'i 80'den fazla, 1'i 10-80 arası, 2'si 10'dan az dergi yayınlıyor
- 1'i sosyal bilimler alanında hakemli kitap ve dergi yayımlıyor (cevap yok 4)

- 1 yayıncı telif hakkı kontratı (hakları kısmen kısıtlayan) imzalanmasını istiyor
- 4 yayıncıdan 2'si makalenin herhangi bir kopyasını, 2'si yayımlanmış kopyasını arşivlemeye izin veriyor
- 1'i hakem denetiminden geçtikten sonra, 3'ü yayımlandıktan sonra izin veriyor
- 2'si bu koşulları web sayfasında belirtiyor
- Hiç biri Sherpa/Romeo'da kayıtlı değil

- 4'ü açık erişim iş modelini kullanıyor
- 2'si AE yayınlar için standart lisans (1'i CC, diğeri GNU) kullanıyor
- Tüm yayıncılara göre AE yararlı
- Ama telif hakkı konusunda kıskanç
- TÜBİTAK veri tabanlarında AE dergileri olan üniversite yayıncıları bile AE ile pek ilgili değiller

Kurumsal Arşivler (N=24/29) - I

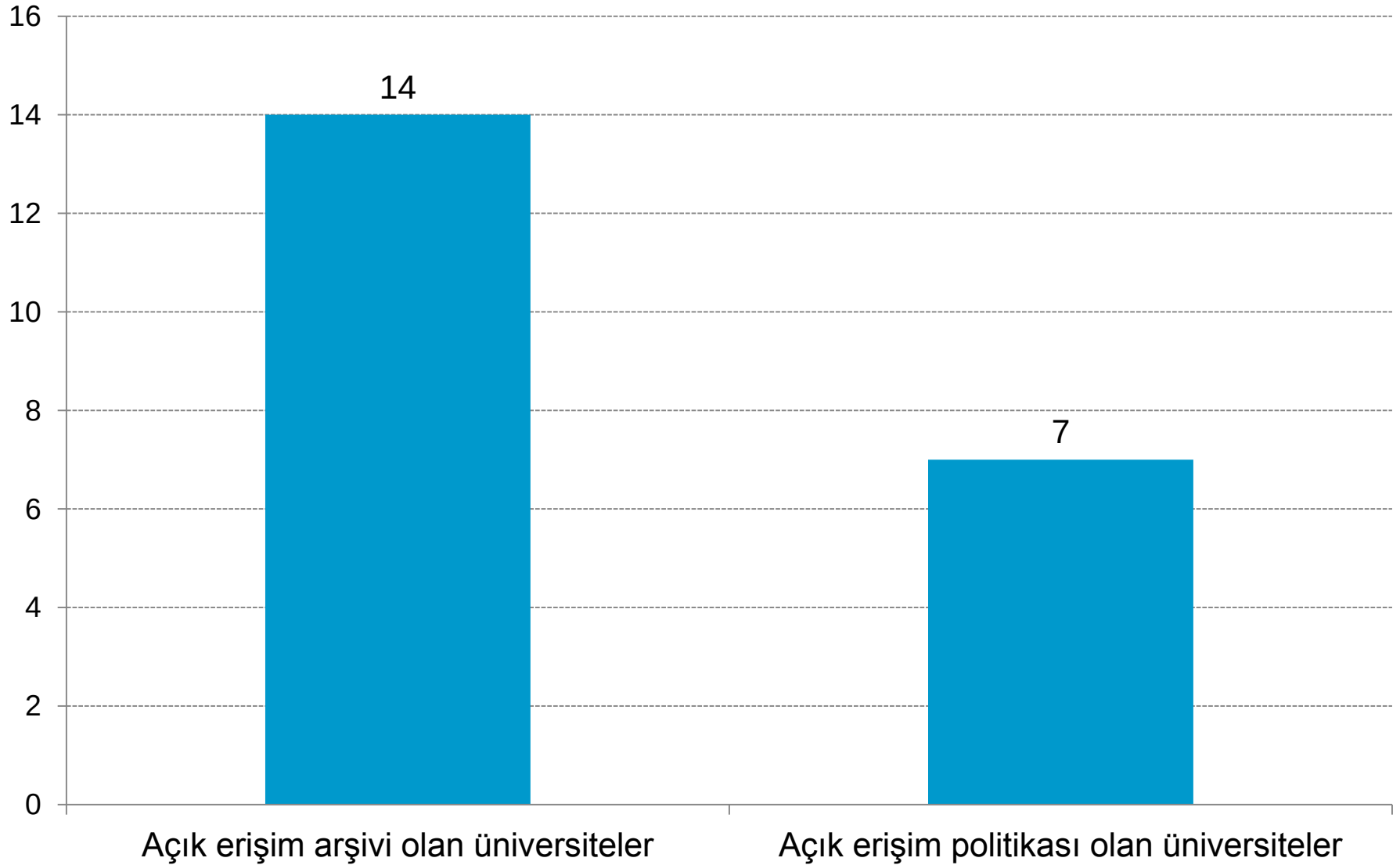
OPEN ACCESS TURKEY

- 7'sinin AE politikası var, 2'si zorunlu değil, 5'i sözleşme ve düzenlemelere dayalı
- Genellikle tezler (5/7) ve makaleler (3/7) bu politikaya tabi
- 1'i yayınların hakem denetiminden sonra arşive gönderilmesini istiyor (cevap yok 4)
- 3'ü hakem denetiminden sonra AE olmasını istiyor (2 cevap yok)
- 2'si arşivde depolama için araştırmacılara yardımcı oluyor

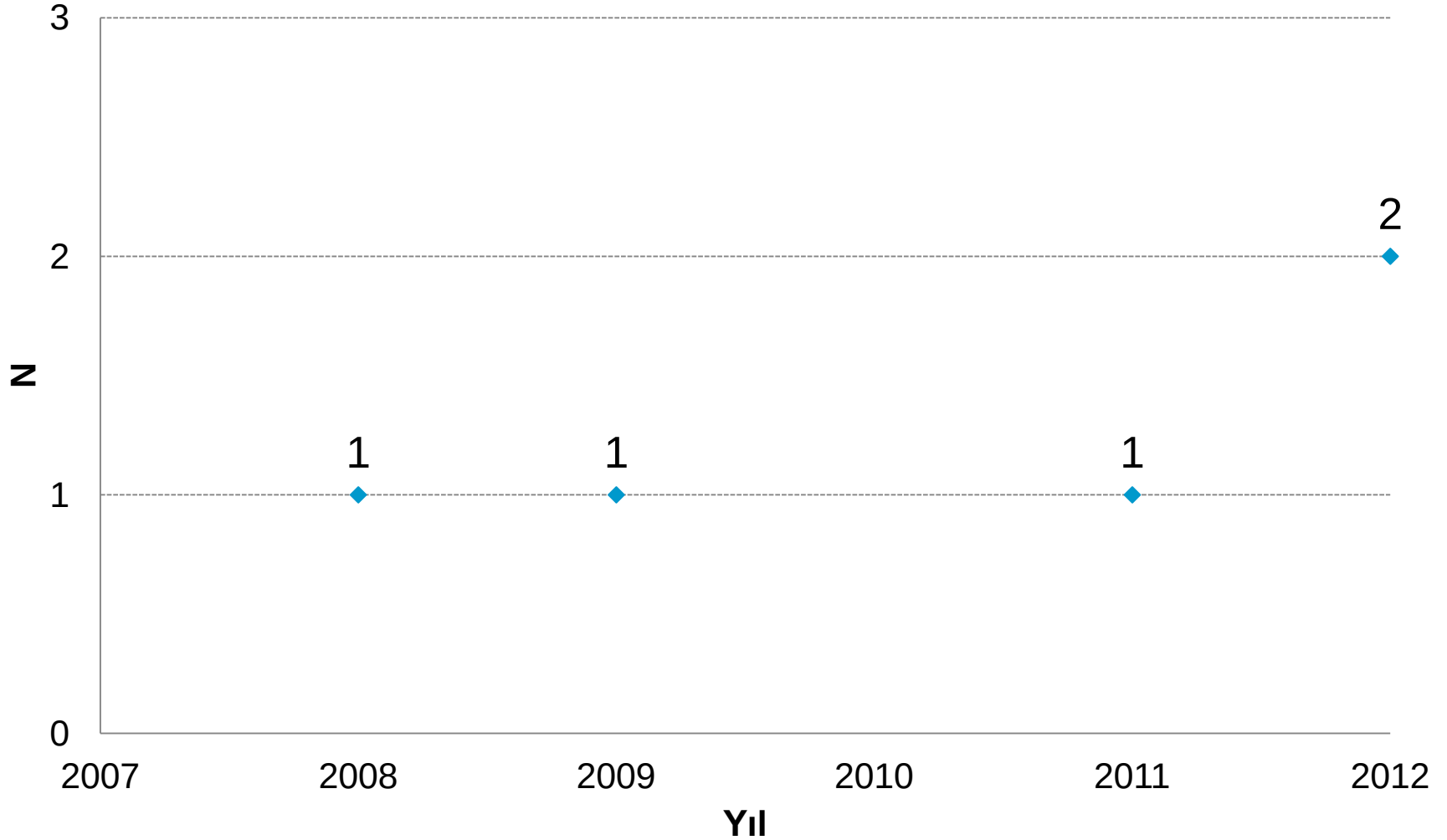
- Hiçbir arşiv ROARMAP'te kayıtlı değil
- 24 kurumdan 15'inin AE politikası yok, 12'sinin geleceğe yönelik böyle bir planı da yok, ama hepsi AE ile ilgili yardıma açık
- 24 kurumdan 14'ünün açık arşivi var (7'si kurumsal arşiv, 2'si tez arşivi), 1'i planlıyor
- 4'ünün web sayfasında AE politikası var
- 7'sinde arşivdeki kayıtların %80-%100'ü AE
- 4'ünün uzun dönemli koruma politikası var, 4'ü de gelecekte planlıyor

- Çok az kurumda AE politikası var ama olanlarda da bu politikalar uygulanmıyor
- Bir üniversitede açık erişimli yayınlar için yazarlara ücret ödenmesini sağlayacak bir açık erişim teşvik fonu var
- Çoğunda MİTOS yazılımı kullanılıyor AE içeriğin uzun dönemli korunması şu anda öncelikli bir konu değil

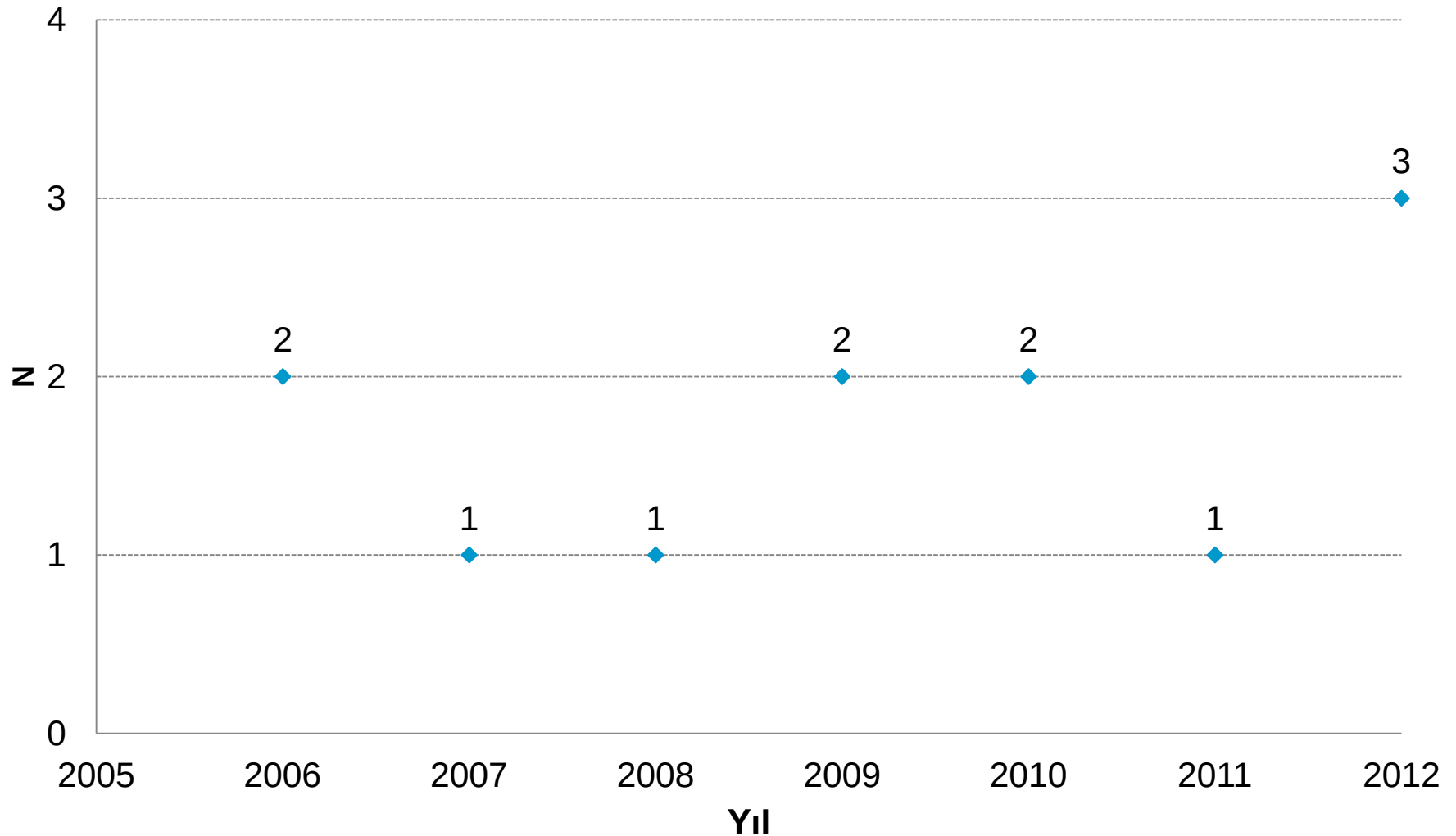
Açık Erişim Politikası

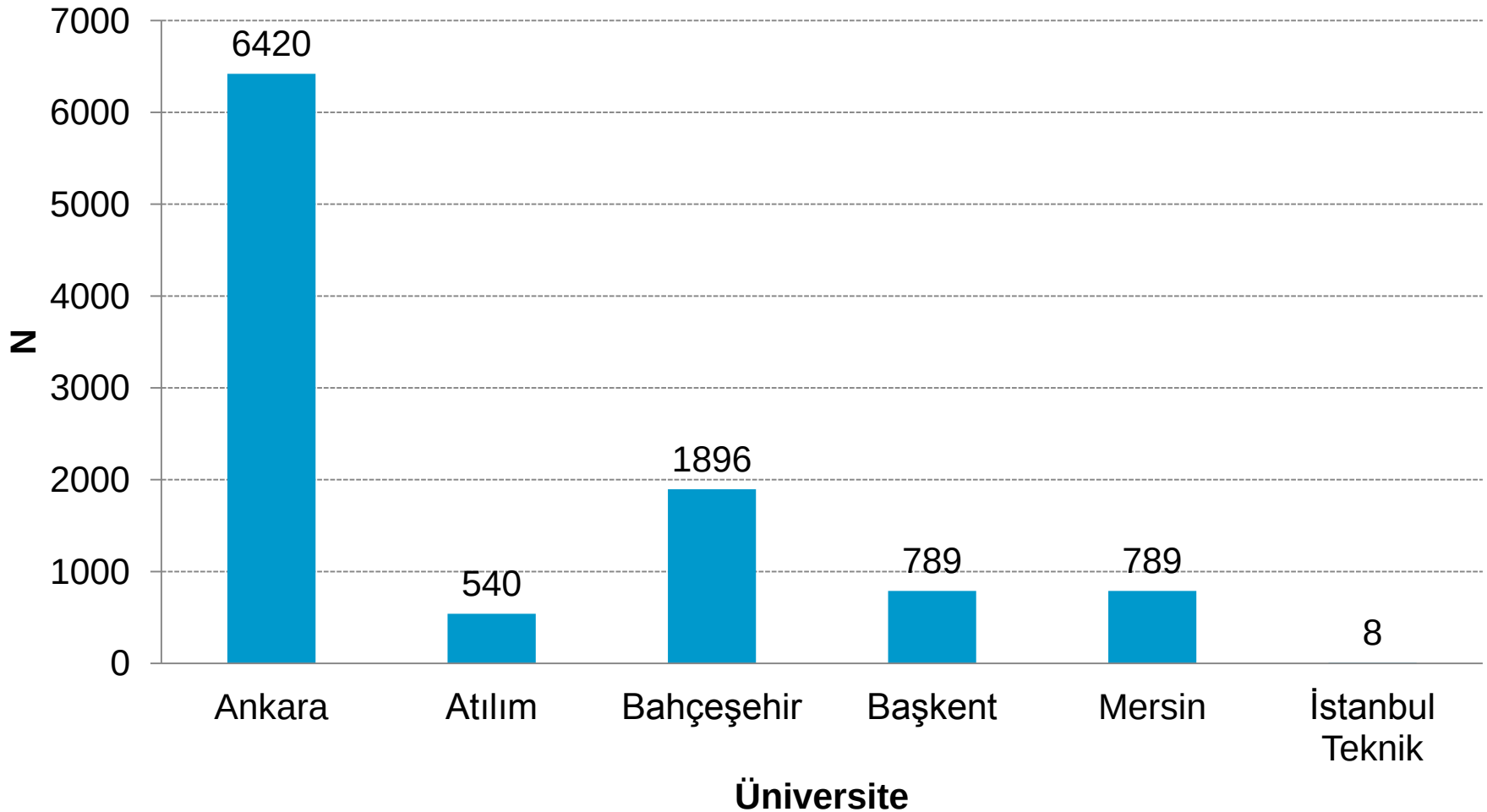
AE Politikasının Yürürlüğe Girdiği Yıllar

AE Arşivlerinin Kuruluş Yılları

AE Arşivlerindeki Tam Metin Kayıt Sayıları

Türkiye’de ne yapılmalı? -I

- Farkındalık artırılmalı – fon sağlayıcılar, yayıncılar, kütüphaneciler, akademisyenler, kullanıcılar, vd.
- Kamu kaynaklarıyla yapılan araştırma sonuçları açık arşivler aracılığıyla herkese açılması zorunlu olmalı
- Açık erişim araştırma desteği alabilmede ve ön koşul olmalı
- Açık erişim bilimsel iletişim sürecinin ve alt yapısının bir bileşeni olmalı

Türkiye’de ne yapılmalı? - II

- AE politika ve strateji geliştirilmesi üniversitelerin, YÖK’ün ve TÜBİTAK’ın gündeminde olmalı
- AE’nin hükümetin, BTYK’nın, TBMM’nin gündemine girmesi gerekir
- Avrupa Açık Erişim Alt Yapısıyla bütünleşme çabaları hızlandırılmalı
 - AB’de genel ilke olarak tüm proje yayınları ve veriler açık erişim olacak
 - Yakında bu yönde üye ülkeleri de bağlayan yasal düzenlemeler yapılacağını söylüyor

“Sorun artık açık erişim olsun mu olmasın mı sorunu değildir. Sorun açık erişimi daha ‘nasıl’ geliştirebilir ve yüceltebiliriz sorunudur.”

Neelie Kroes, Avrupa Komisyonu Başkan Yardımcısı

Açık Erişim, Kurumsal Arşivler ve MedOANet Projesi

Yaşar Tonta

Hacettepe Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
06800, Ankara, Turkey
tonta@hacettepe.edu.tr
yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/tonta.html